

Toidukaupade ostueelistused ja hoiakud elanike hinnangul 2018

Marje Josing
Veebruar 2019

Töö eesmärk ja metoodika

- Selgitada välja kodumaise kauba pakkumise osakaal sortimendis ja käibes
- Selgitada välja Eesti tarbijate tava- ja mahetoidukaupade ostueelistused, import- ja kodumaiste toidukaupade eelistused, eelistuste põhjused ja analüüsida harjumuste muutusi ja arengut.
- Töö tellija: Eesti Maaeluministeerium
- Uuringu läbiviimise aeg: august – detsember 2018

- EKI tegi esimese antud valdkonna uuringu 1996. aastal

- Meetodid:
 - Kauplustes sortimendi ja hinnavaatlus, ekspertide küsitlus
 - EKI ankeetküsitlus veebi ja posti teel. Küsitlemise aeg: september – oktoober 2018. Vastajad: **1040** elanikku üle kogu Eesti vanuses 18-74 aastat.

Mis on kodumaine toidukaup

Enamasti välistoorainest
Eestis toodetud
Eestis pakendatud

Enamasti Eesti toorainest
Eestis toodetud
Eestis pakendatud

Välismaa tooraine
välismaa toode
Eestis pakendatud

Välismaa tooraine,
välismaal toodetud
välismaal pakendatud

Välisbrand

Kodumaine bränd

“Private label”

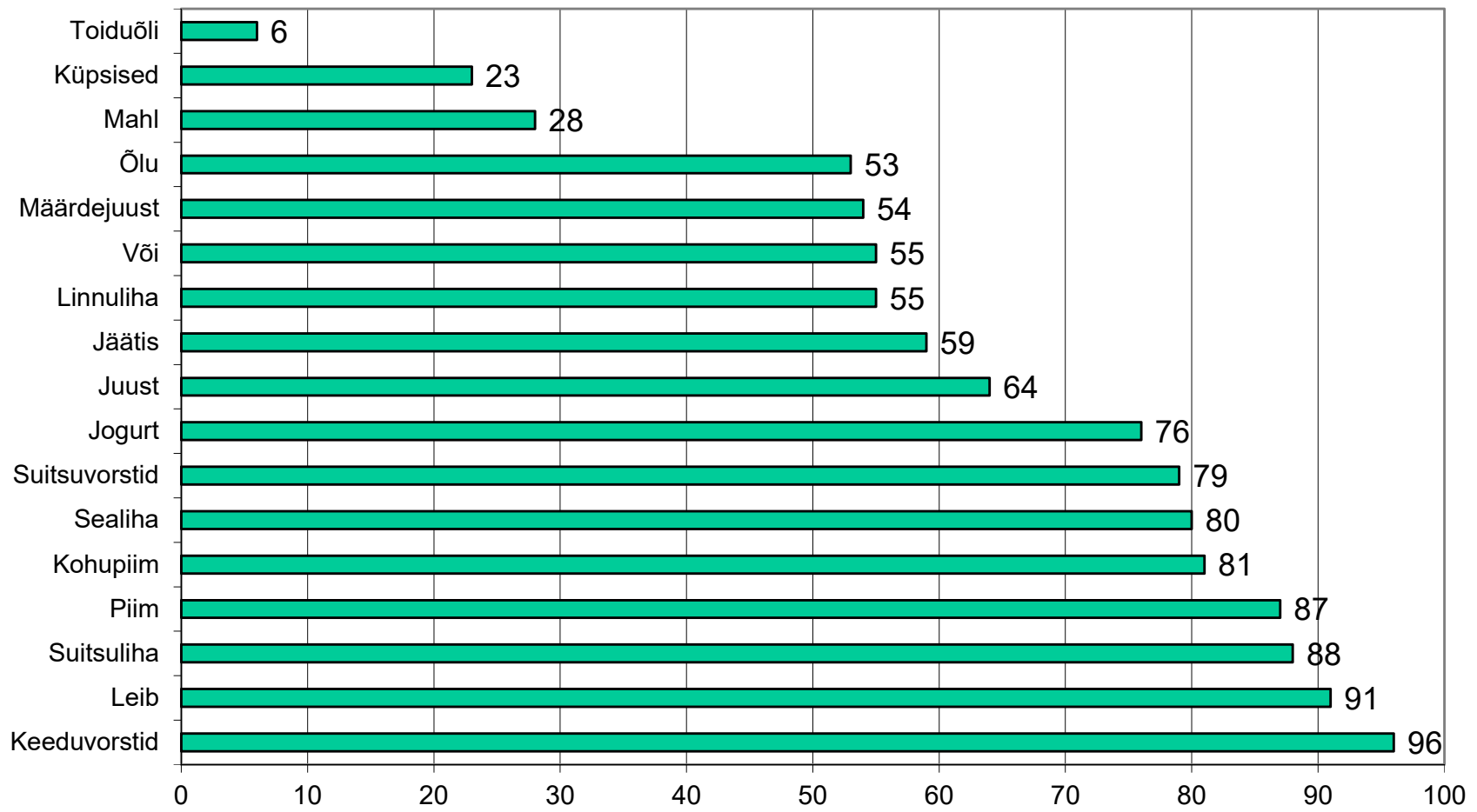
Kodumaise toidukauba sortimendi laius kauplustes

Kõige laiema sortimendiga : suitsuliha, jogurtid, õlu

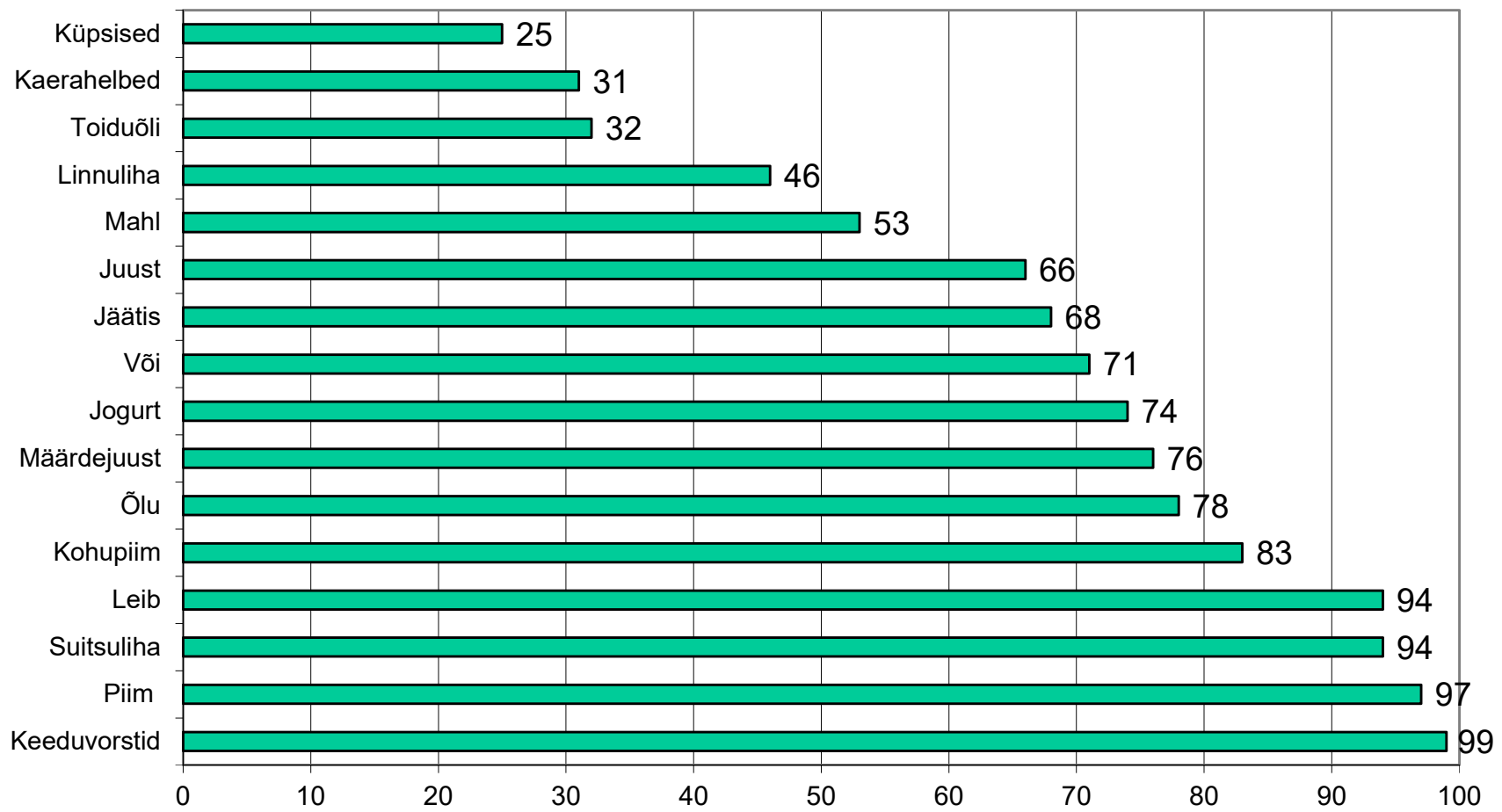
Sortiment enamasti ajas kasvanud

	2006	2010	2016	2018
Piim	9	13	16	17
Määrdejuust	12	22	24	28
Jogurt	68	80	83	94
Või	4	8	7	9
Kohupiim	43	70	68	82
Toiduõli	3	6	9	4
Sealiha	9	16	12	20
Linnuliha	8	17	14	15
Keeduvorstid, viinerid	56	93	72	61
Suitsuliha	49	92	101	110
Leib	39	61	76	68
Õlu	42	46	88	126
Viin	38	39	43	53
Mahlad	16	24	32	39
Kaerahelbed	4	1	2	3
Konservkurk	1	18	16	22

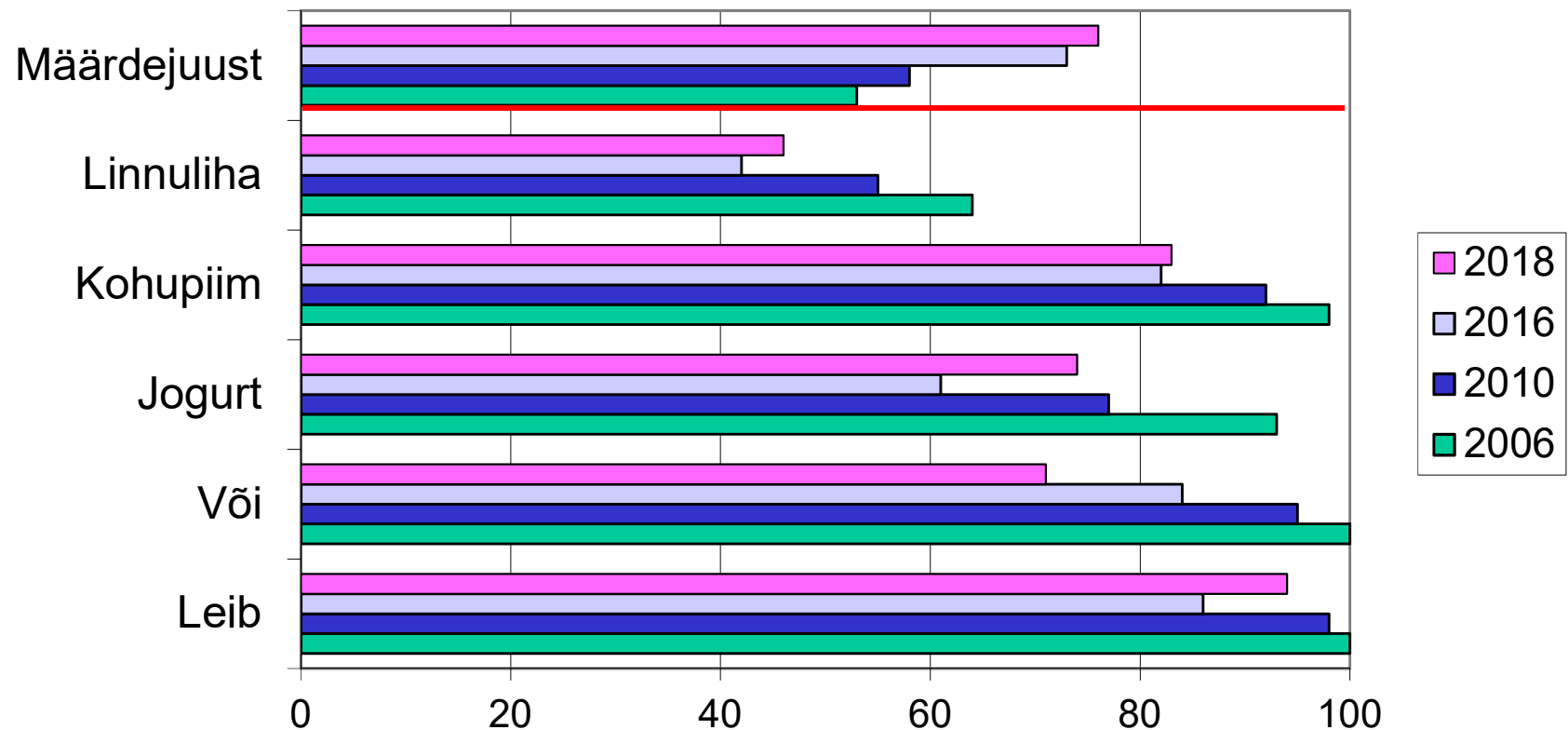
Kodumaise kauba osakaal sortimendis (2018, %)

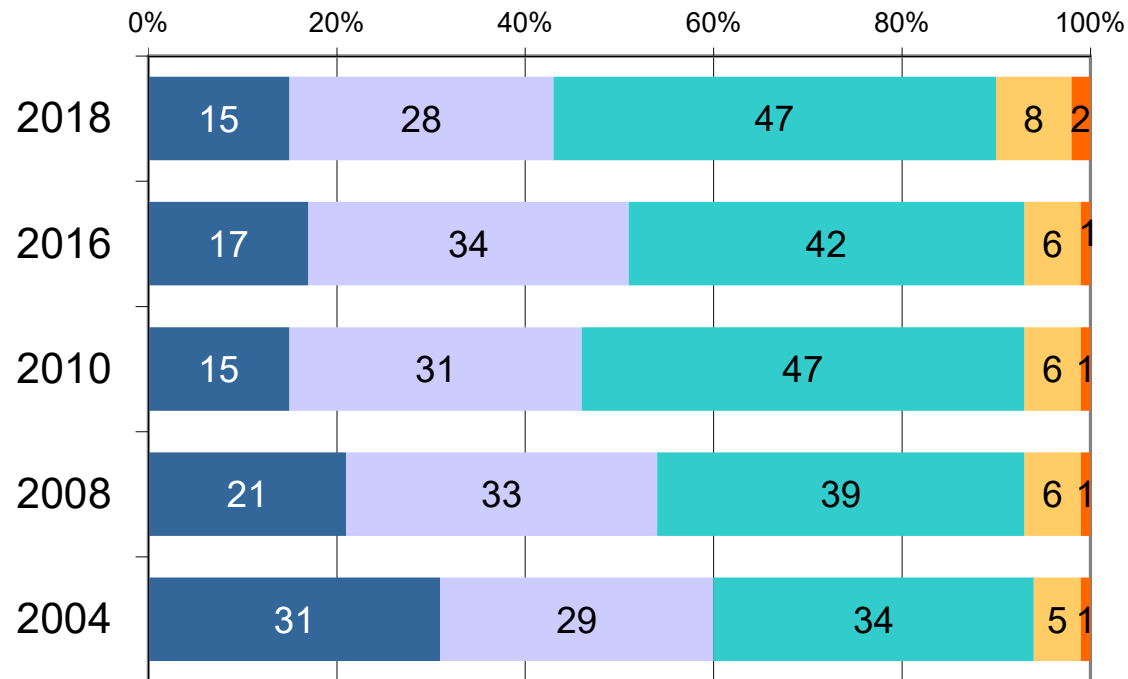
Kodumaise kauba osakaal käibes (2018, %)

Kodumaiste kaupade osakaalu muutumine käibes (%)

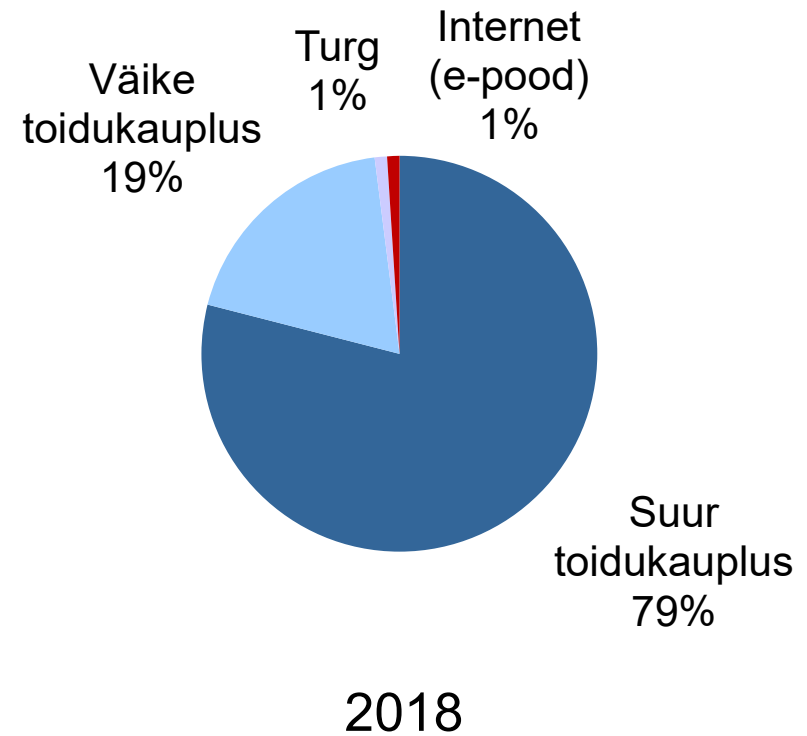
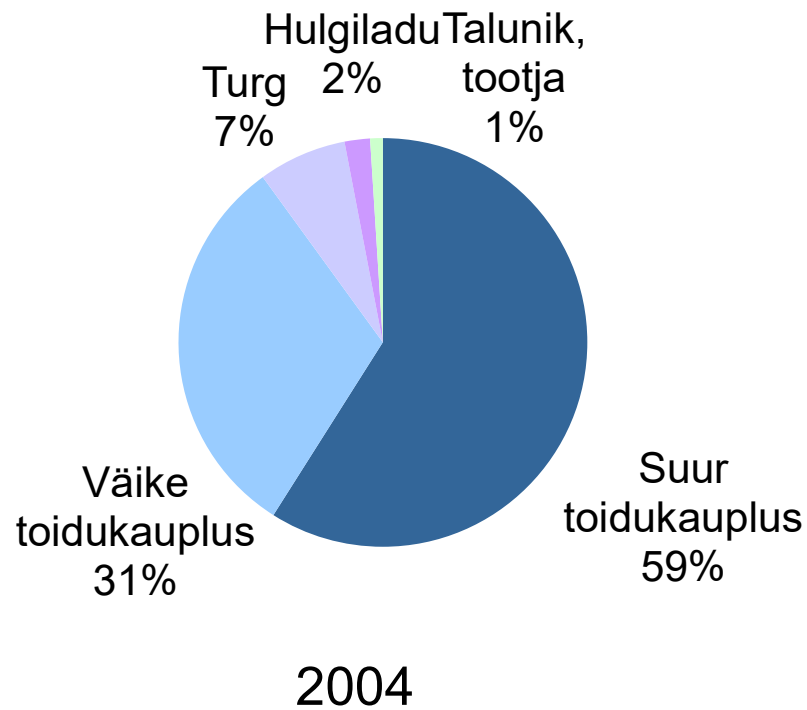
Toidukaupade ostmise sagedus 2004-2018 (% vastanutest)

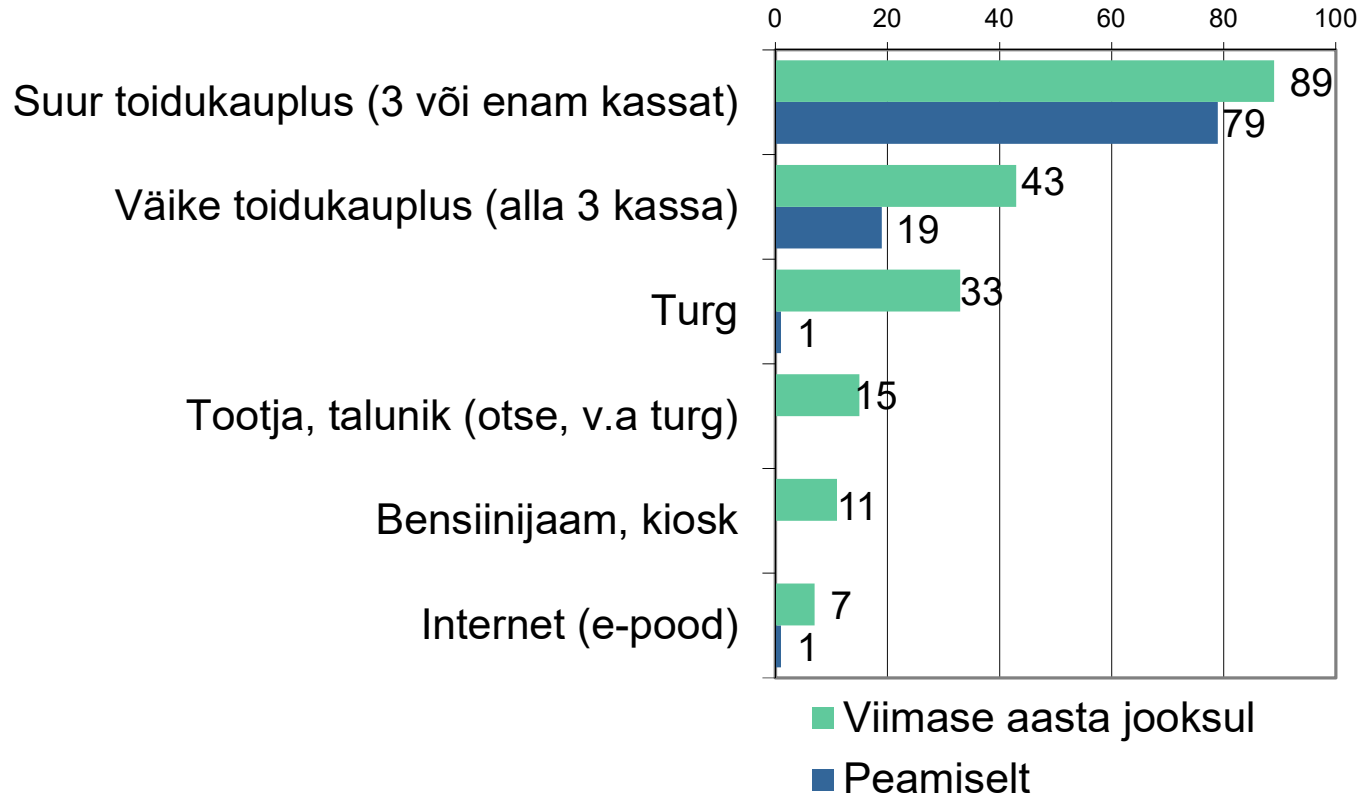
■ Iga päev ■ 4-6 korda nädalas ■ 2-3 korda nädalas ■ 1 kord nädalas ■ Harvemini

Toidukaupade peamine ostukoht

(2004 ja 2018, % vastanutest)

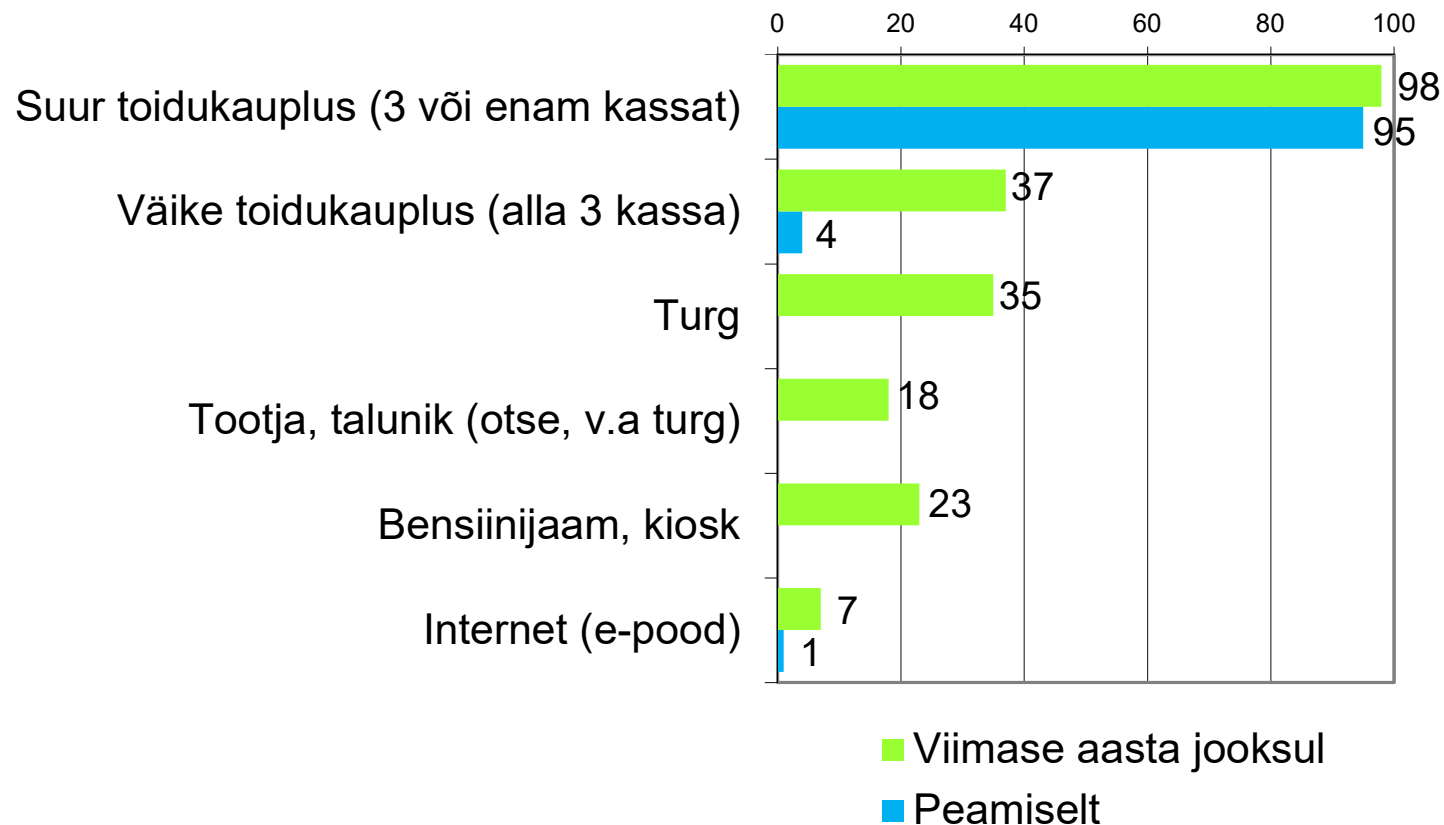

Toidukaupade ostukohad viimase aasta jooksul 2018 (% vastanutest)

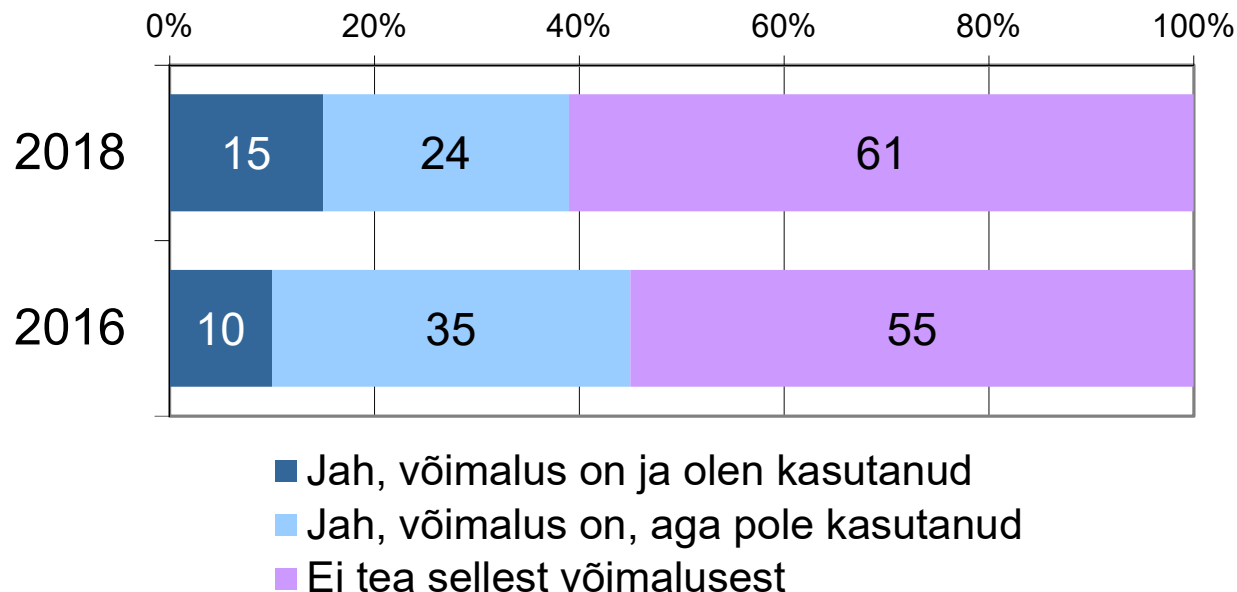

18-29-aastaste noorte toidukaupade ostukohad viimase aasta jooksul 2018

(% vastajarühmast, n=200)

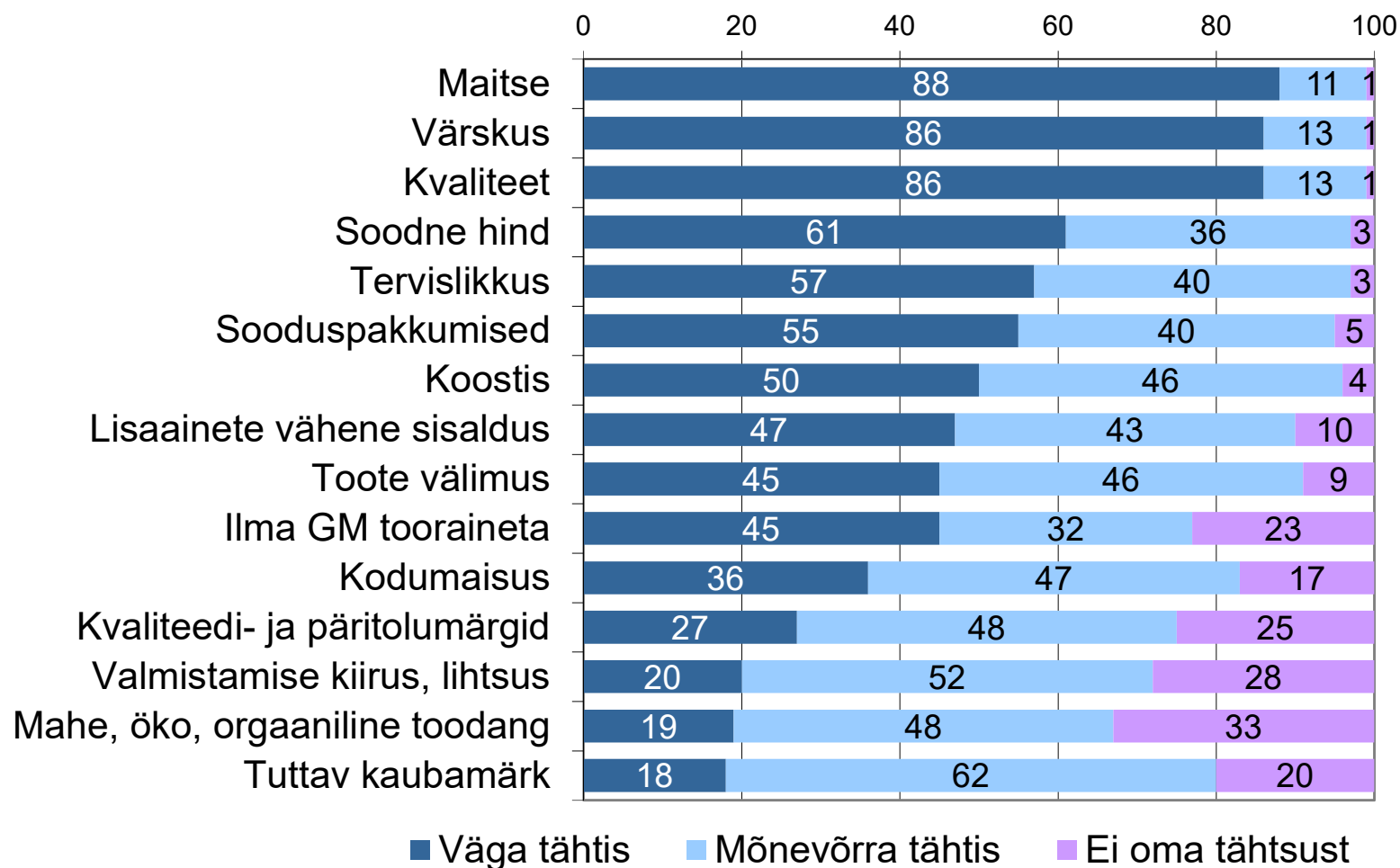

Tarbijate toidukauba soovidest teadaandmise võimalus (2016-2018,% vastanutest)

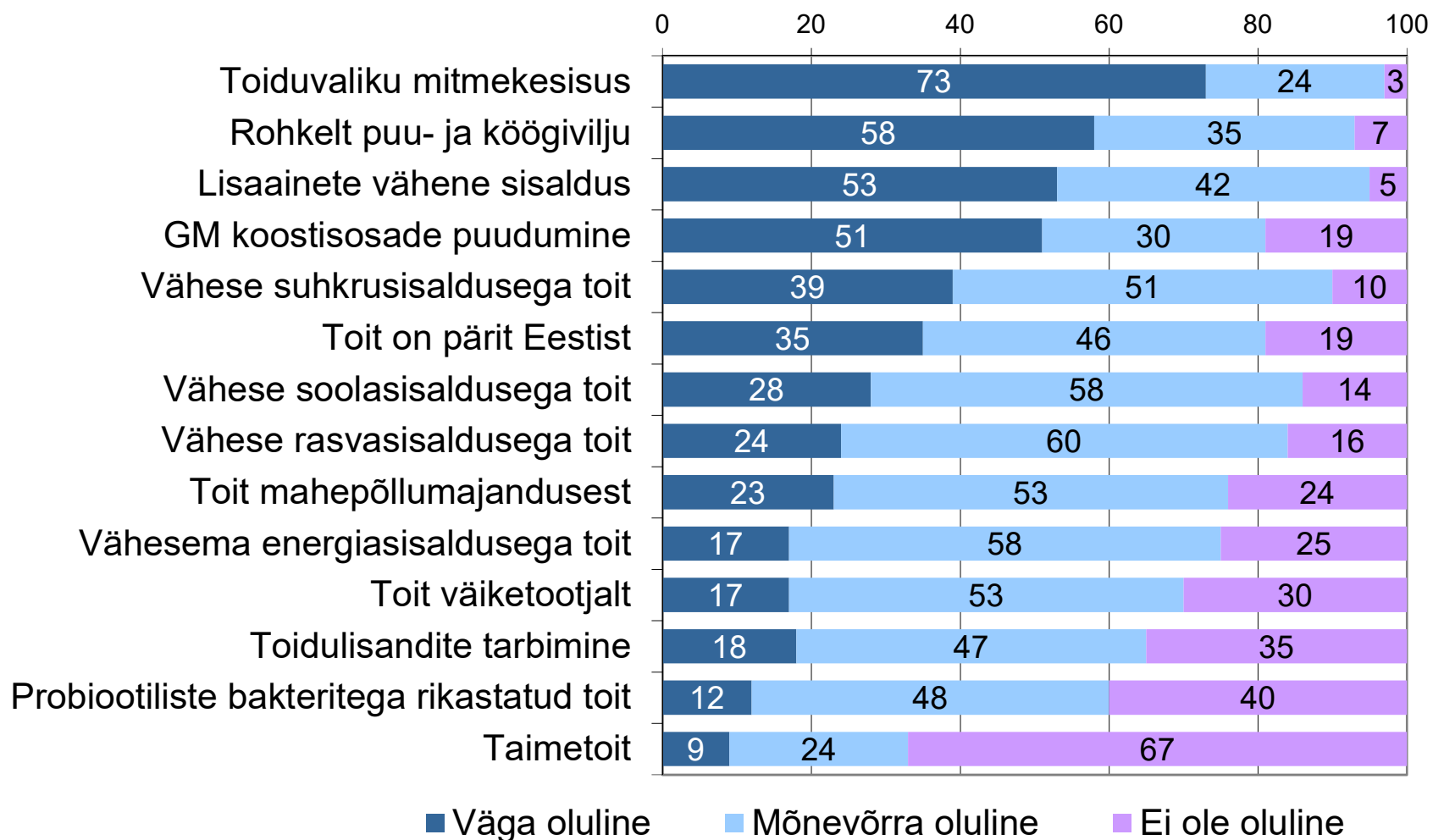

*Soovidest teada andnud vastanute hinnangud olukorra muutumisele:
44% olukord muutus,
33% olukord ei muutunud,
23% ei oska öelda*

Elanike toidu ostuotsuseid mõjutavad olulisemad tegurid (2018,% vastanutest)

Tervisliku toitumise tähendus elanikele 2018 (% vastanutest)

Elanike hinnangud oma toitumise tervislikkusele 2018 (% vastanutest)

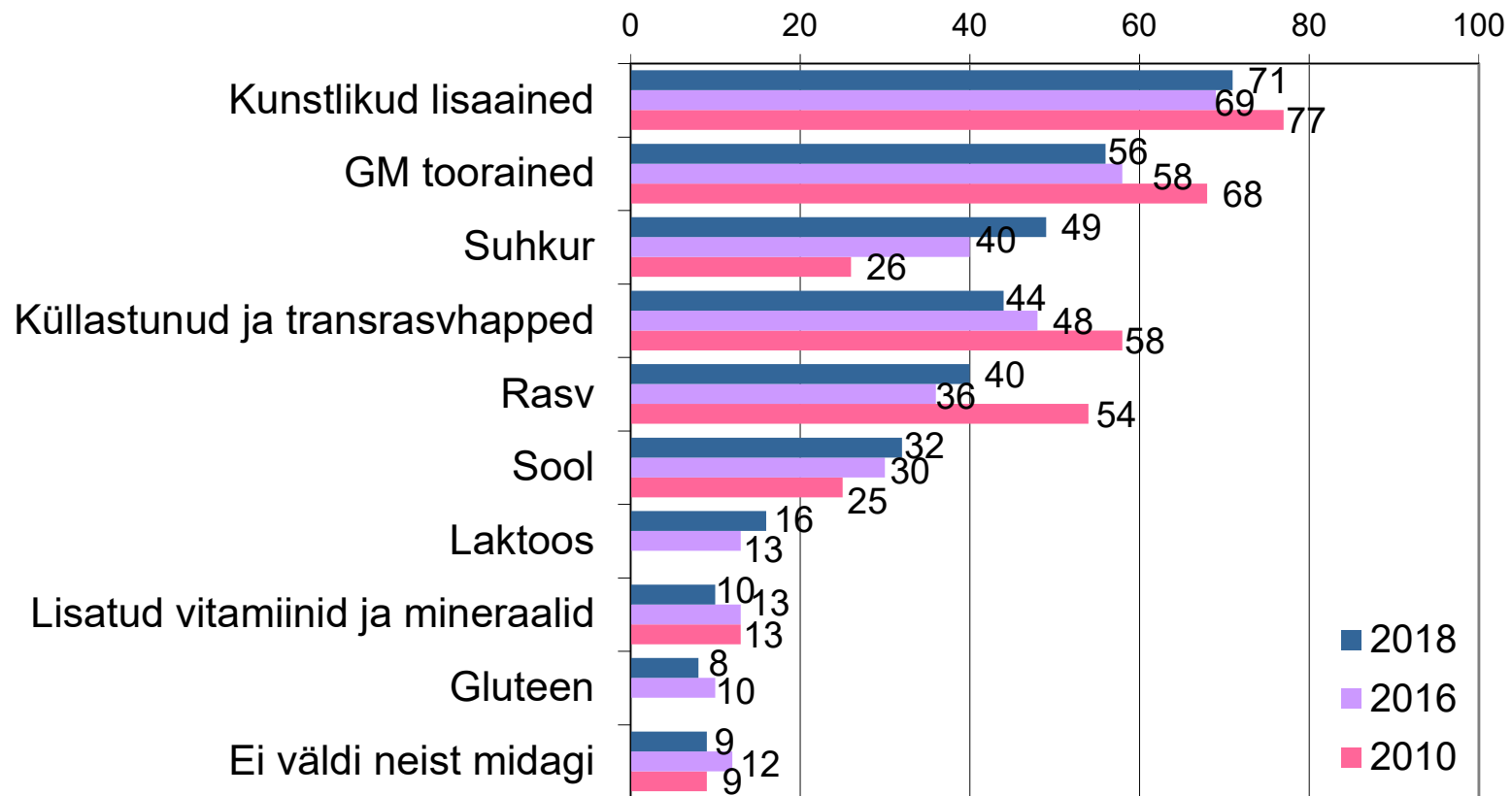

KÕIK 2018

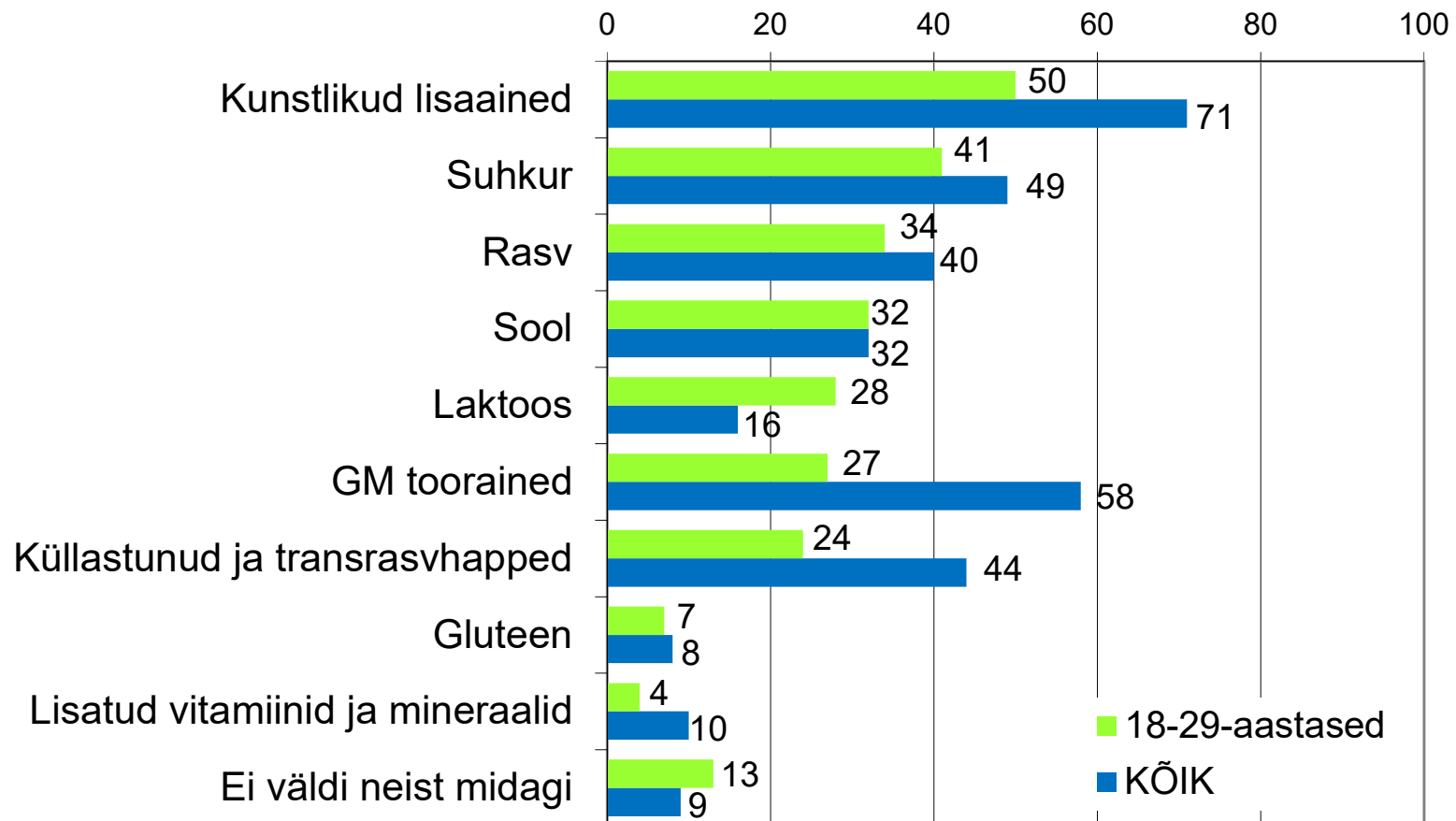
18-29-aastased

Toidus püütakse vältida või tarbimist vähendada 2010-2018 (% vastanutest)

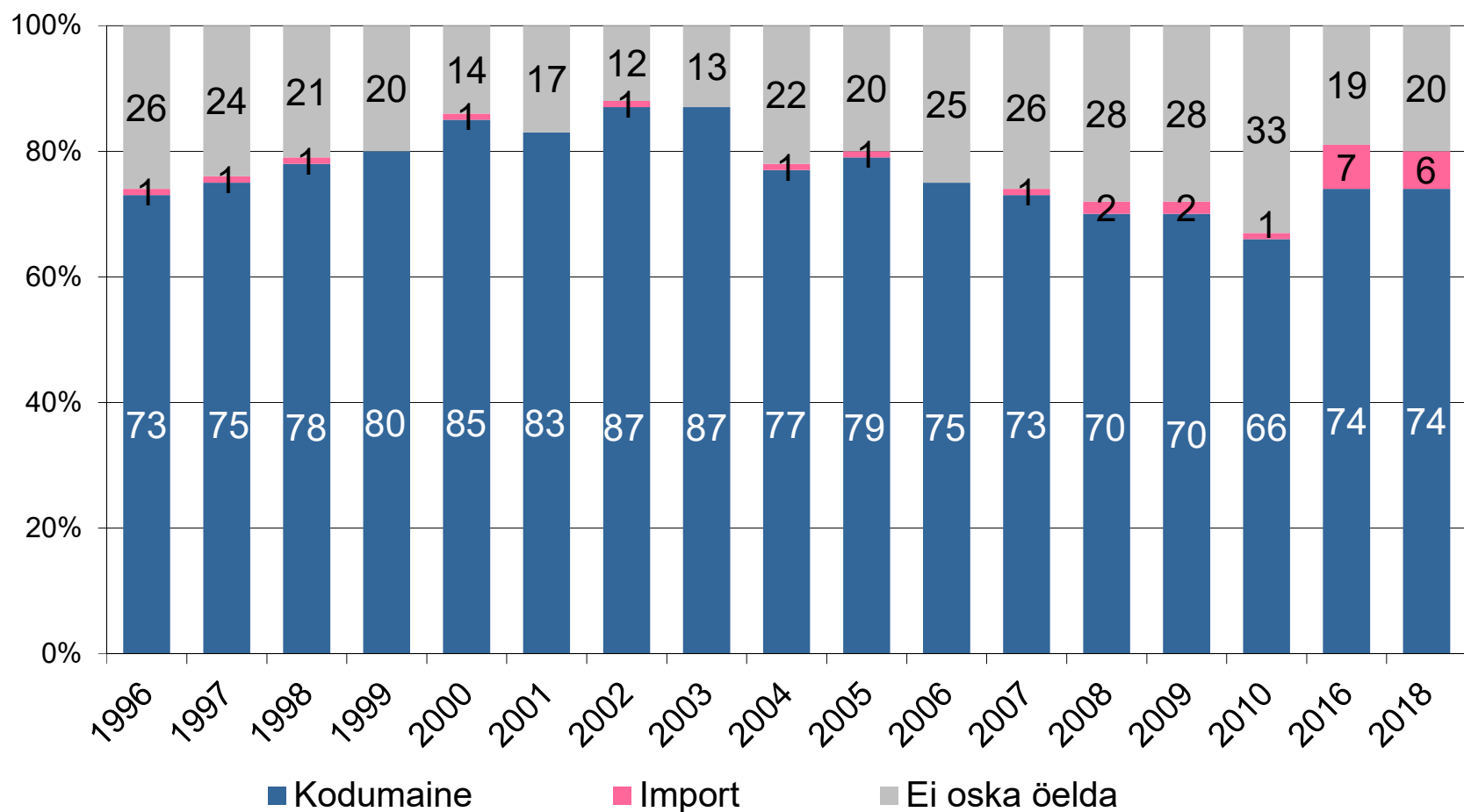

18-29-aastased noored püüavad toidus vältida või tarbimist vähendada

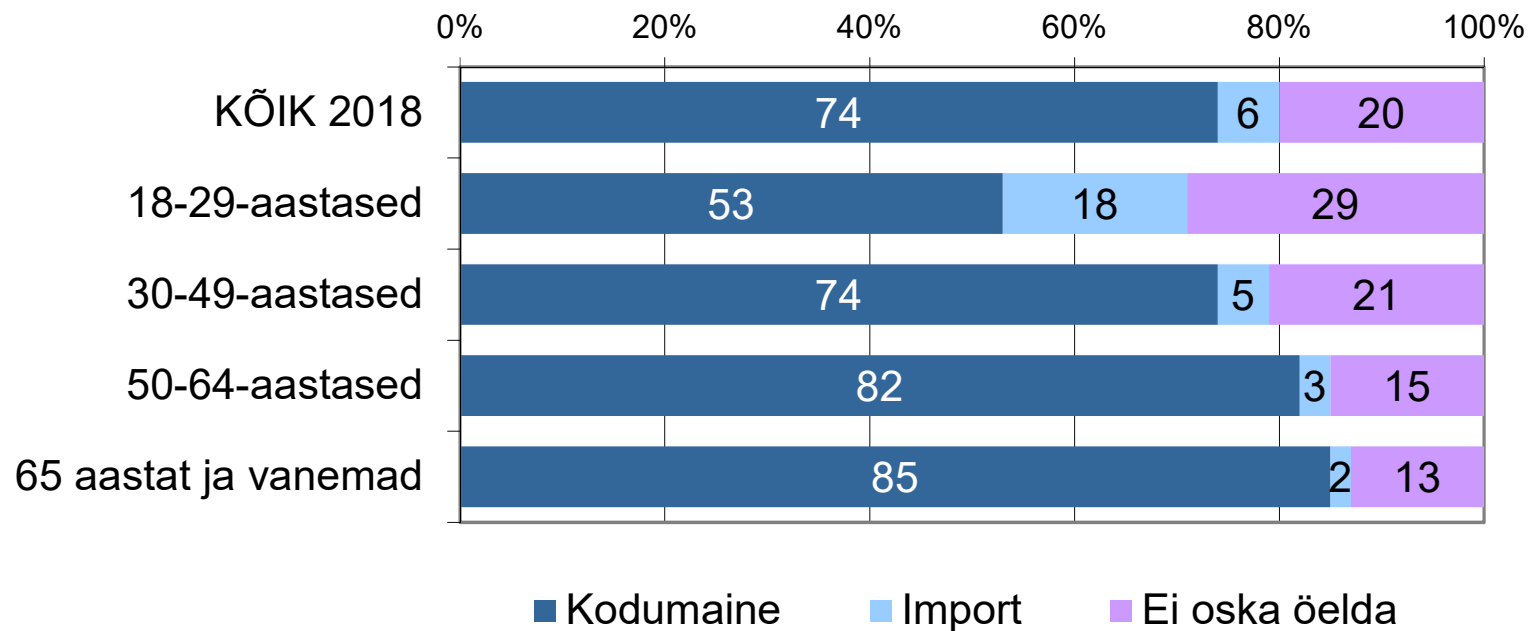
(% kõigist vastanutest, n=1040, ja % 18-29-aastastest vastanutest, n=200)

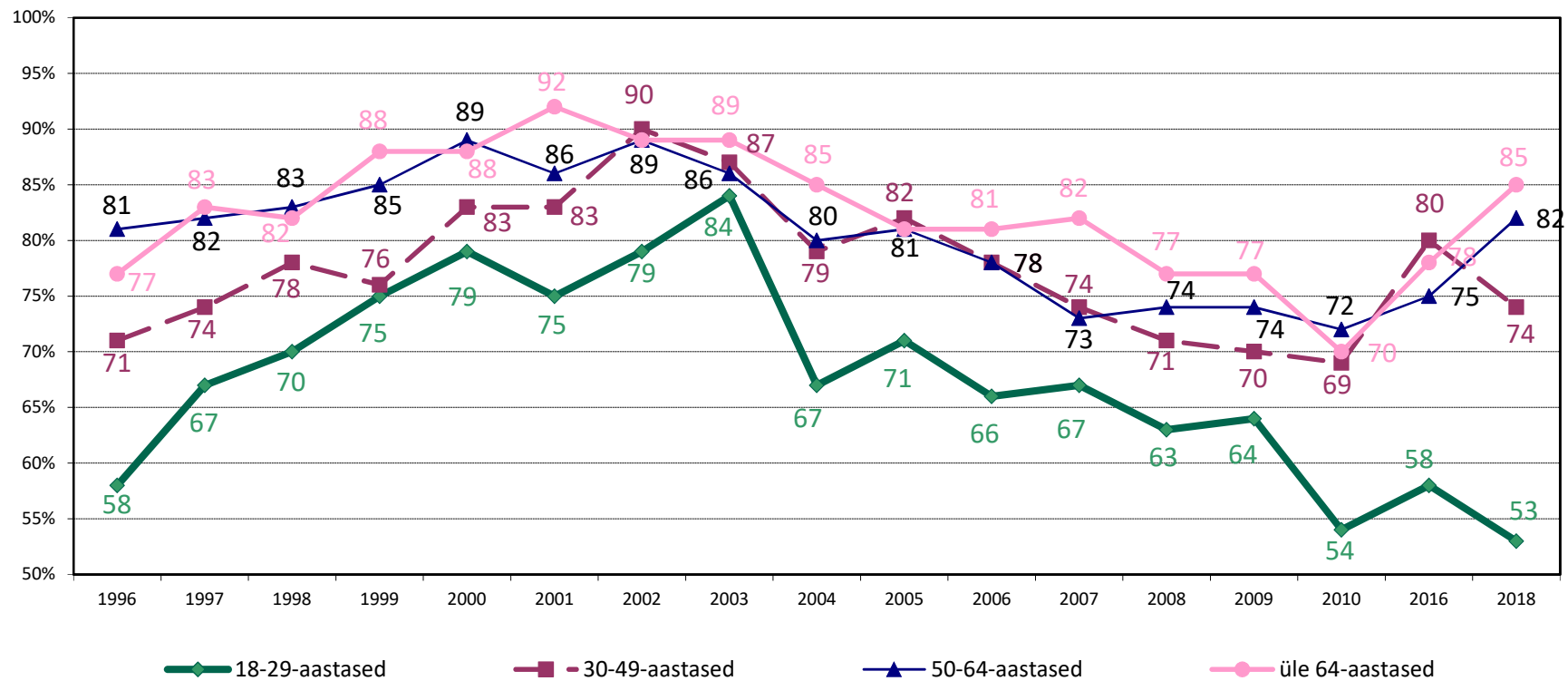
Elanike ostueelistused – kodumaine vs import 1996-2018 (% vastanutest)

Elanike ostueelistused vanuserühmades – kodumaine/import (2018,% vastanutest)

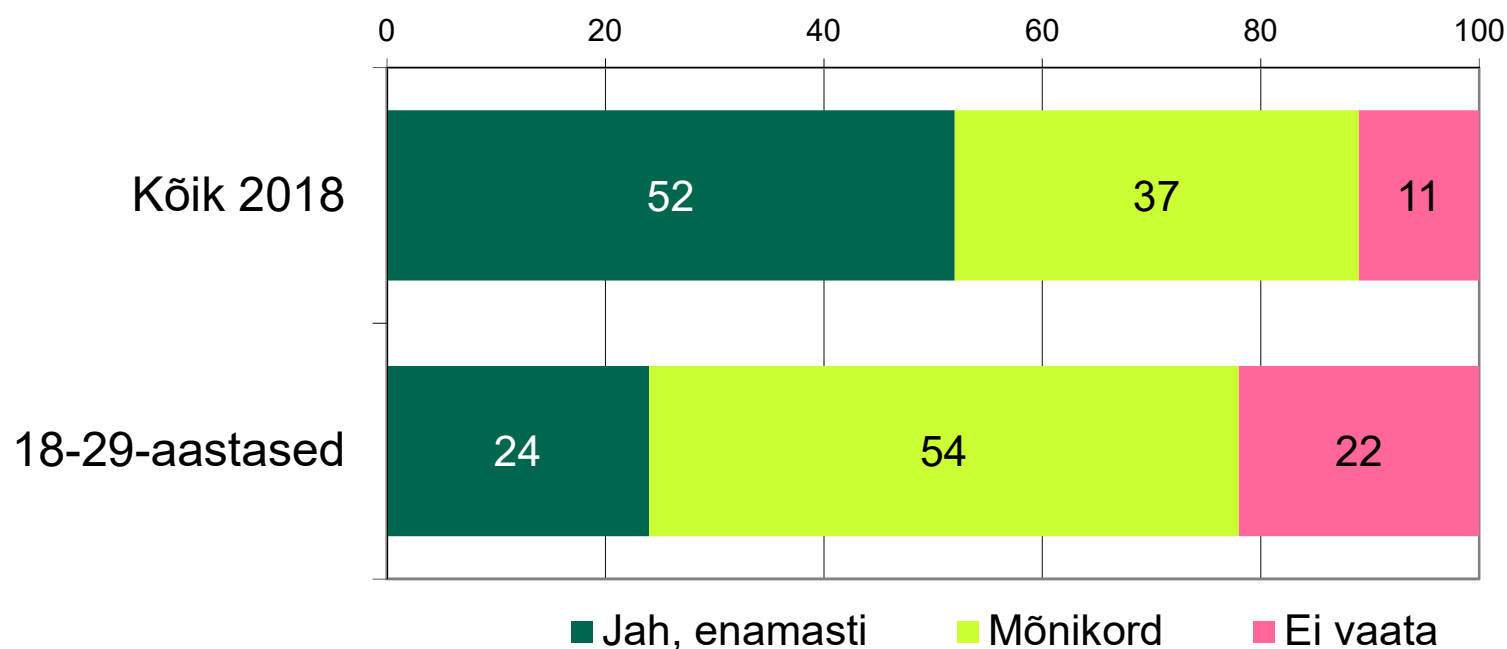

Kodumaise toidu eelistamine vanuserühmades (% vastajarühmast)

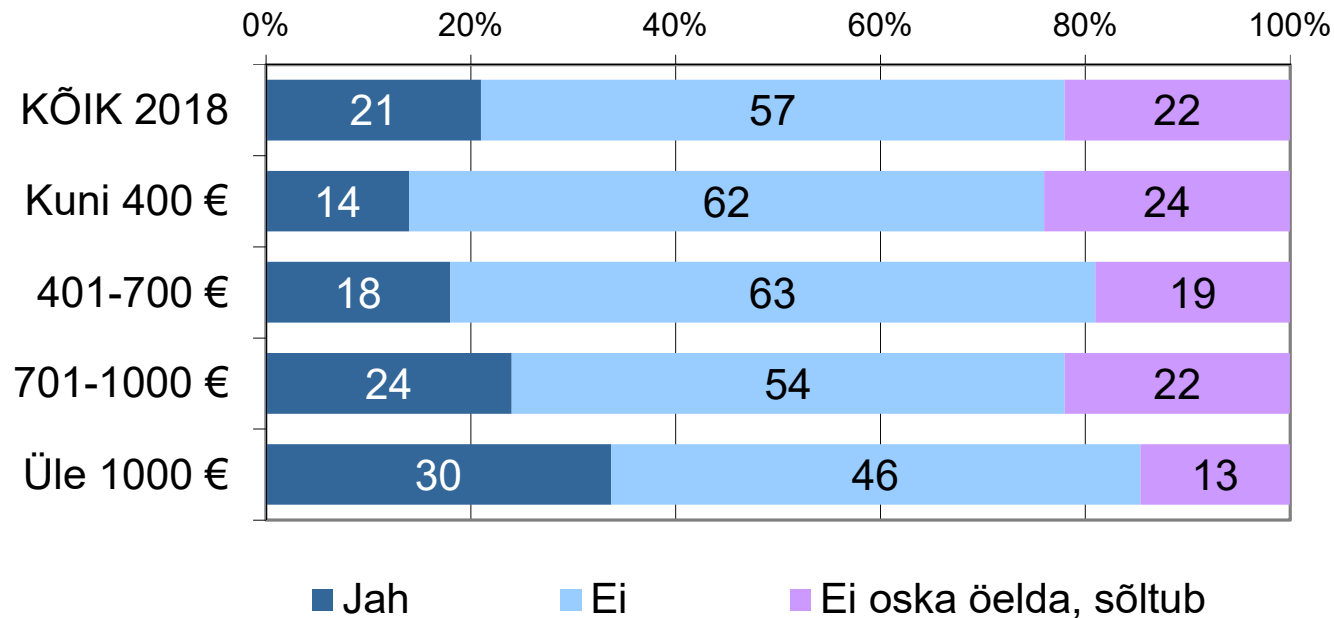

Toote tootjariigi/päritoluriigi vaatamine pakendilt toidukaupa ostes -18-29-aastaste noorte eripära

(% kõigist vastanutest, n=1040, ja % 18-29-aastastest vastanutest, n=200)

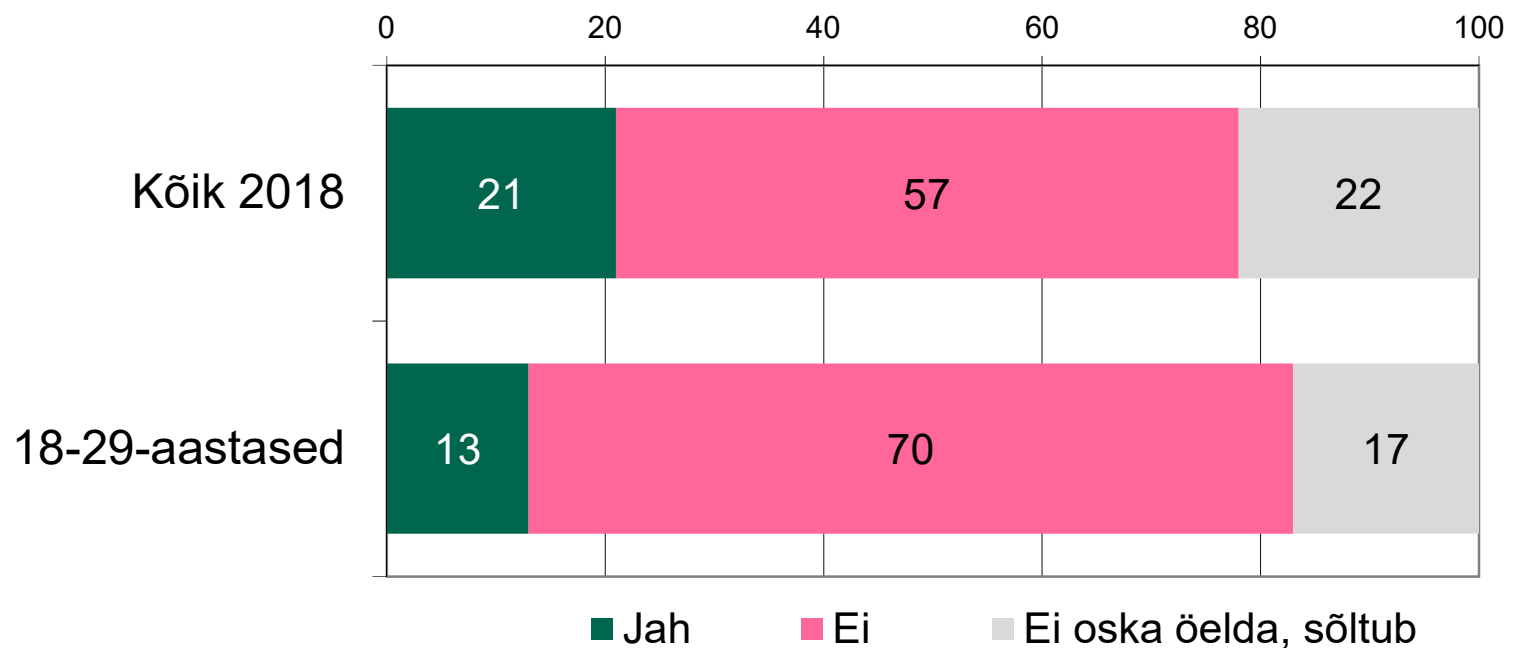
Valmidus maksta kodumaise toidukauba eest kõrgemat hinda võrreldes importtoidukaubaga (2018, % vastanutest, leibkonnaliikme netosissetulek kuus)

... enamasti hinnavahest, konkreetsest tootest, selle maitsest, kvaliteedist ja hetke rahalisest seisust

Hinnang valmidusele maksta kodumaise toidukauba eest kõrgemat hinda võrreldes importtoidukaubaga – 18-29-aastaste noorte eripära

(% kõigist vastanutest, n=1040, ja % 18-29-aastastest vastanutest, n=200)

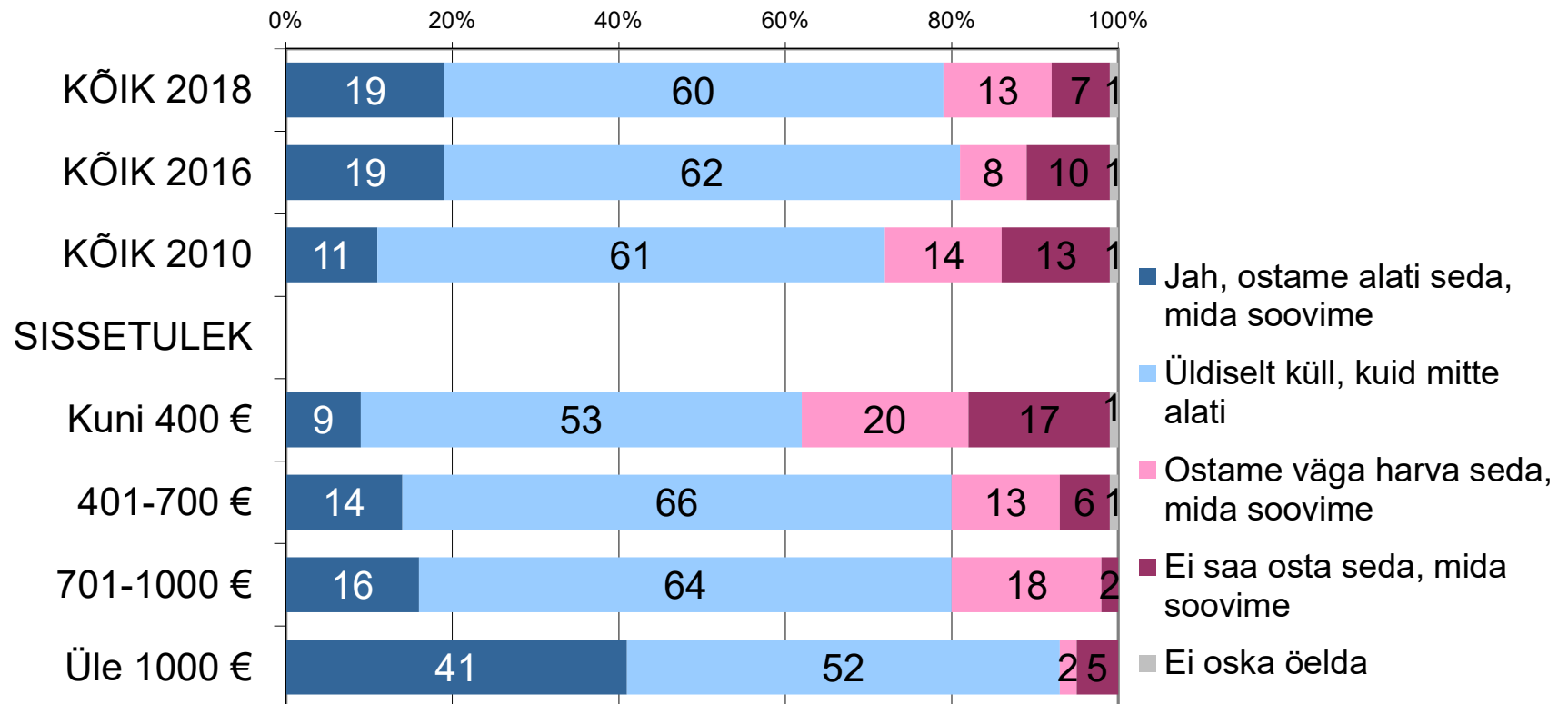

Jaehindade võrdlus (2018.septembris läbi viidud kaupluste vaatluste andmetel)

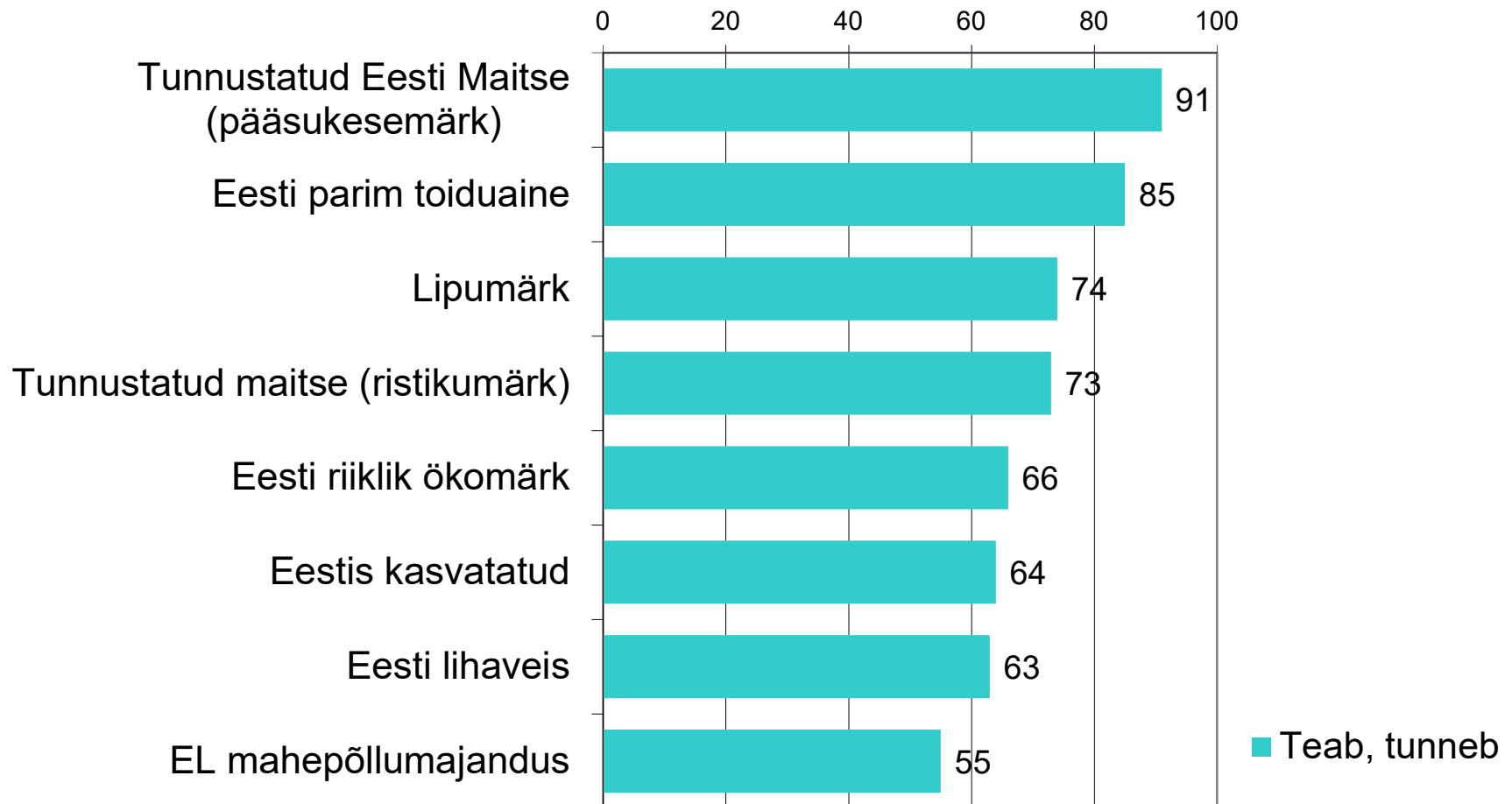
- Kodumaine kaup enamasti odavam kui importkaup
- 20-st võrreldavast kaubast 8 osas oli importkaup odavam (jäätis, toiduõli, sealiha, linnuliha, vorstid, kaerahelbed, konservkurgid, värsked kala)
- Suurim hinnavahe kodumaise kauba kasuks on juustude ja suitsuliha osas

Hinnang rahalistele võimalustele osta soovikohaseid toidukaupu 2010-2018

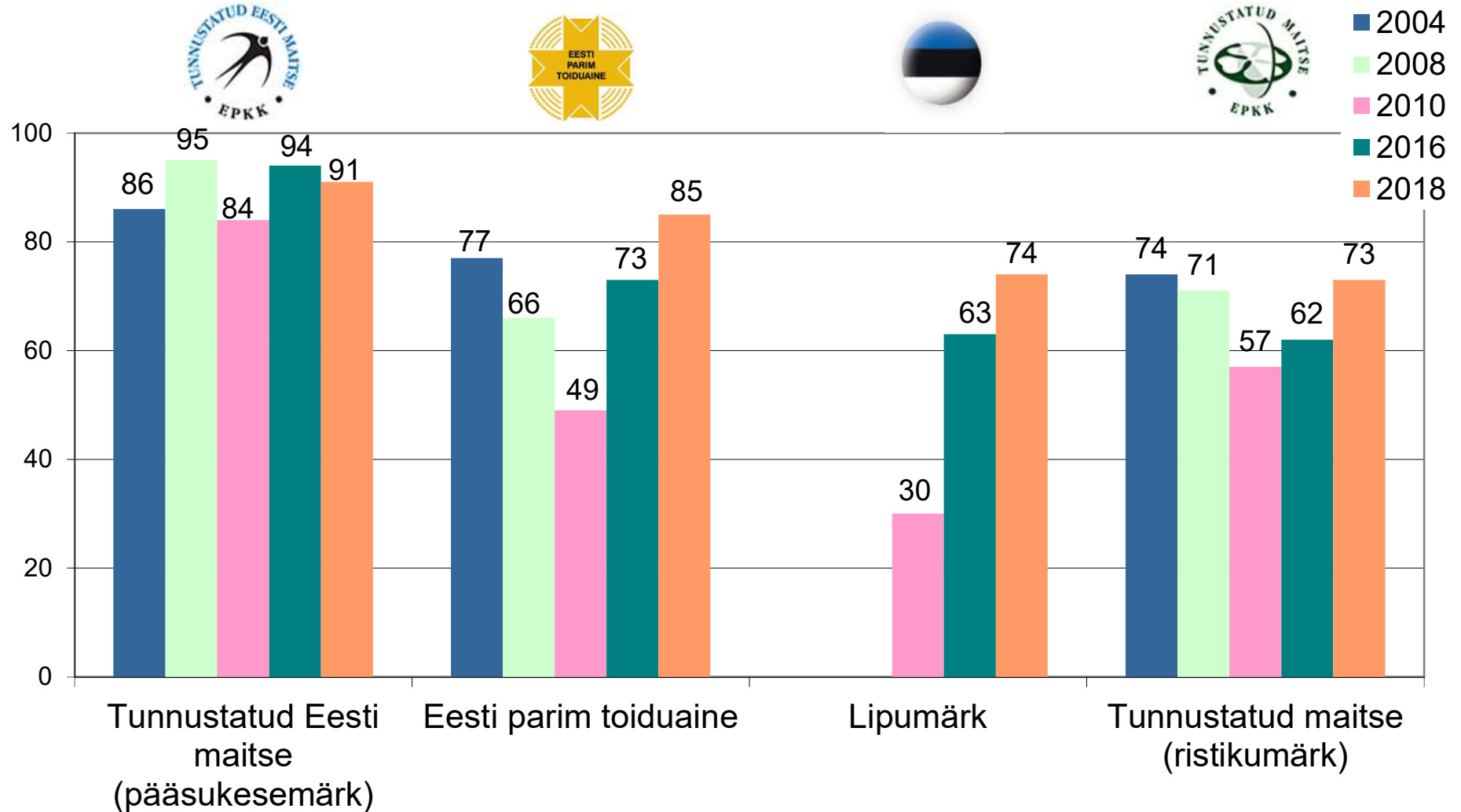
(% vastanutest; leibkonnaliikme kuu netosissetulek)

Toidumärgiste aidatud tuntus (2018,% vastanutest)

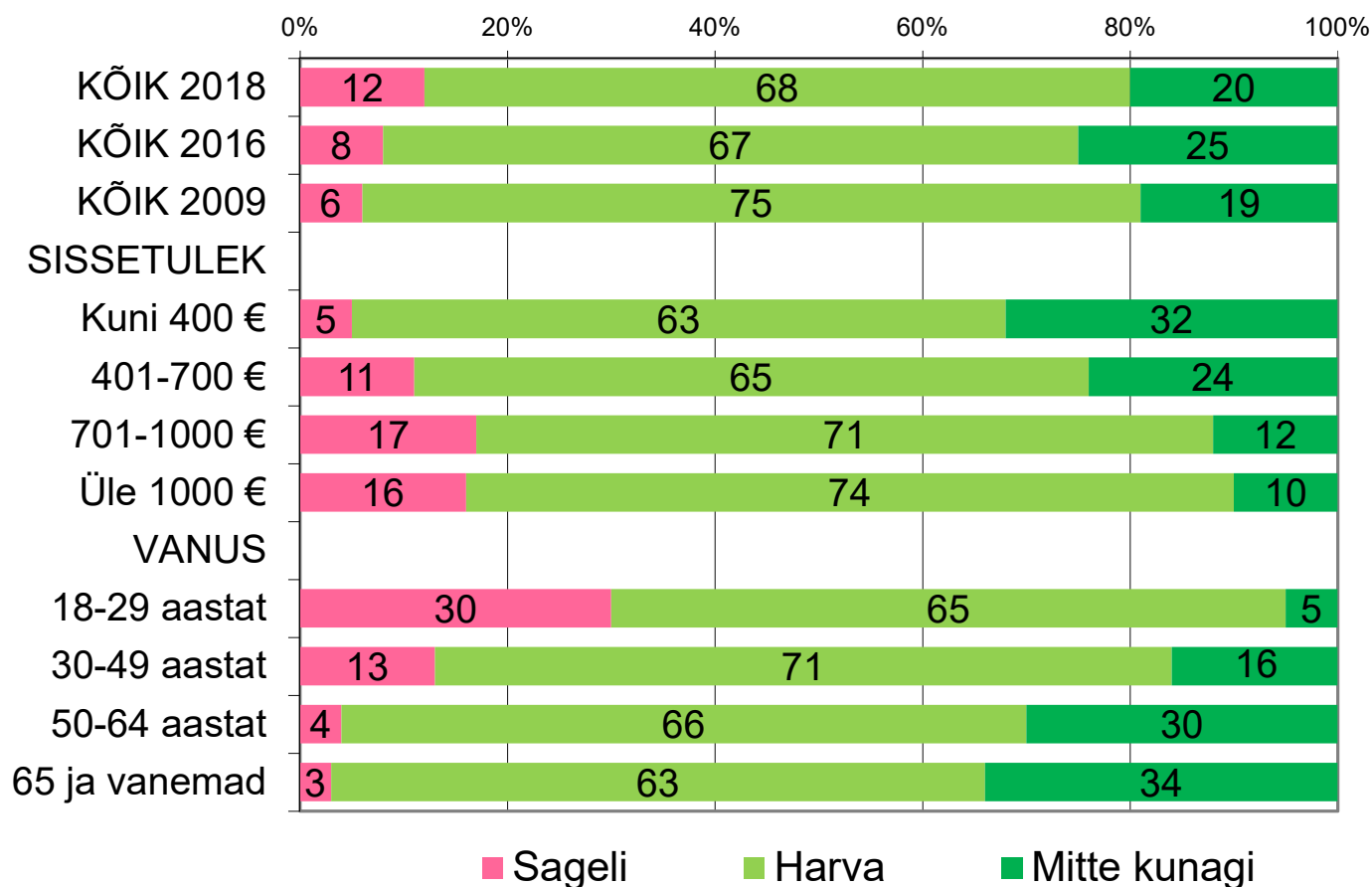

Tarbijaile enim tuttavate Eesti toidumärgiste aidatud tuntus 2004-2018 (% vastanutest; tunneb)

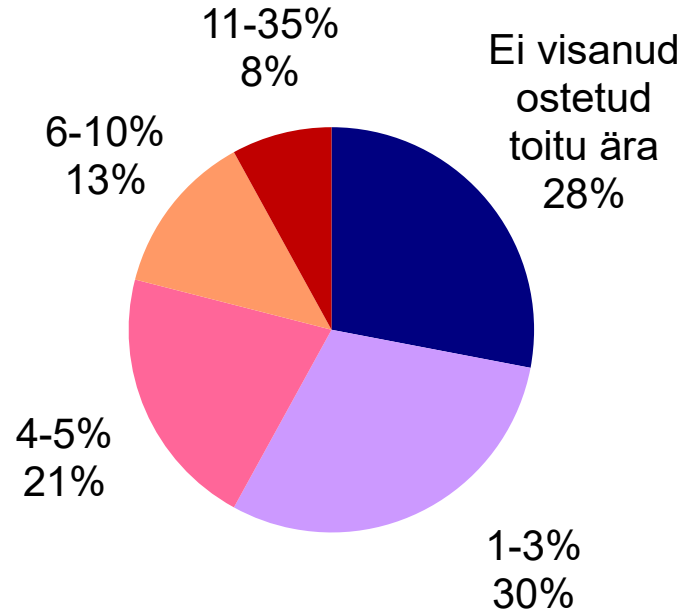

Toidu äraviskamine sõltuvalt pere rahalisest olukorrast ja vanusest 2009-2018

(% vastanutest; leibkonnaliikme netosissetulek kuus)

Äravisatud toidukauba hinnanguline kogus, sagedamini äravisatud toidukaubad ja äraviskamise põhjused TOP 3 2018 (rühmitatud vabas vormis vastused, %)

TOIT (1639 vastust)

- Leib, sai, sepik jt pagaritooted (27%)
- Piim ja piimatooted (26%)
- Puu- ja köögiviljad, sh kartul (20%)

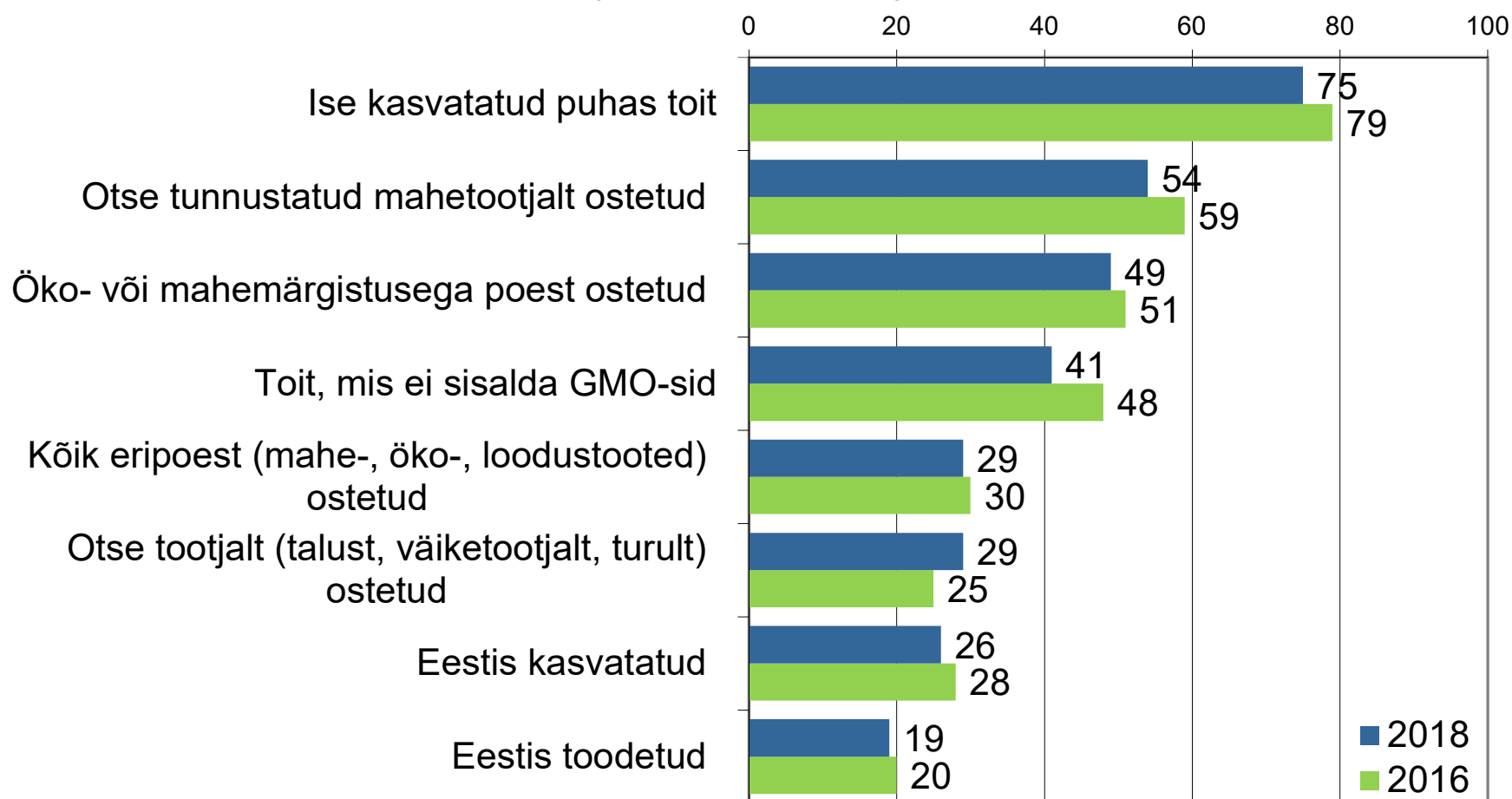
PÕHJUSED (1678 vastust)

- Aegunud, läks vanaks, ei jõudnud õigel ajal ära tarbida (28%)
- Riknenud, halvaks läinud, mädanenud, halva lõhnaga (24%), hallitus (22%)

Küsitlusele eelneva nelja nädala jooksul ostetud toidust visati ära keskmiselt 4%

Mahetoidu tähendus elanikele 2016-2018

(% vastanutest)

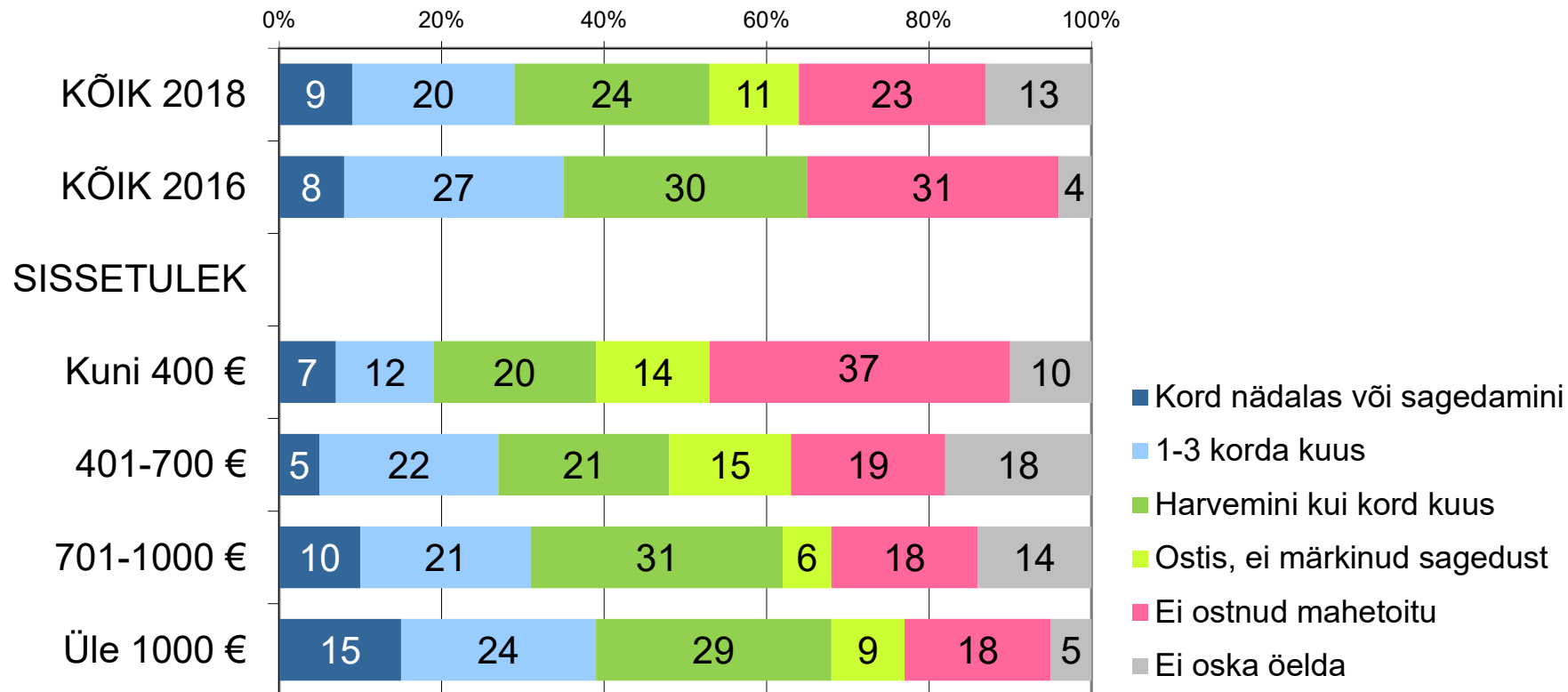
Mahetoit - tunnustatud mahetootja poolt toodetud/kasvatatud tooted, mis on märgistatud Euroopa Liidu mahemärgi ja/või Eesti riikliku ökomärgiga.

Peamised mahetoidukauba ostmise ja mitteostmise põhjused elanike hinnangul 2018 (% vastanutest)

- **Peamised ostmise põhjused TOP 5** (% mahetooteid ostnutest)
 - Tervislik 47%
 - Kodumaine, lähipiirkonnas toodetud 38%
 - Maitsev 32%
 - Põhimõtte meeldib 27%
 - Soovin toetada mahetootjaid 24%
- **Peamised mitteostmise põhjused TOP 5** (% mahetooteid mitteostnutest)
 - Kõrge hind 52%
 - Kasvatan ise 39%
 - Ei pea vajalikuks, ei tunneta erinevust tavatoodetega 35%
 - Ei usalda mahetoitu 15%
 - Saan/ostan otse tuttavalt tootjalt 10%

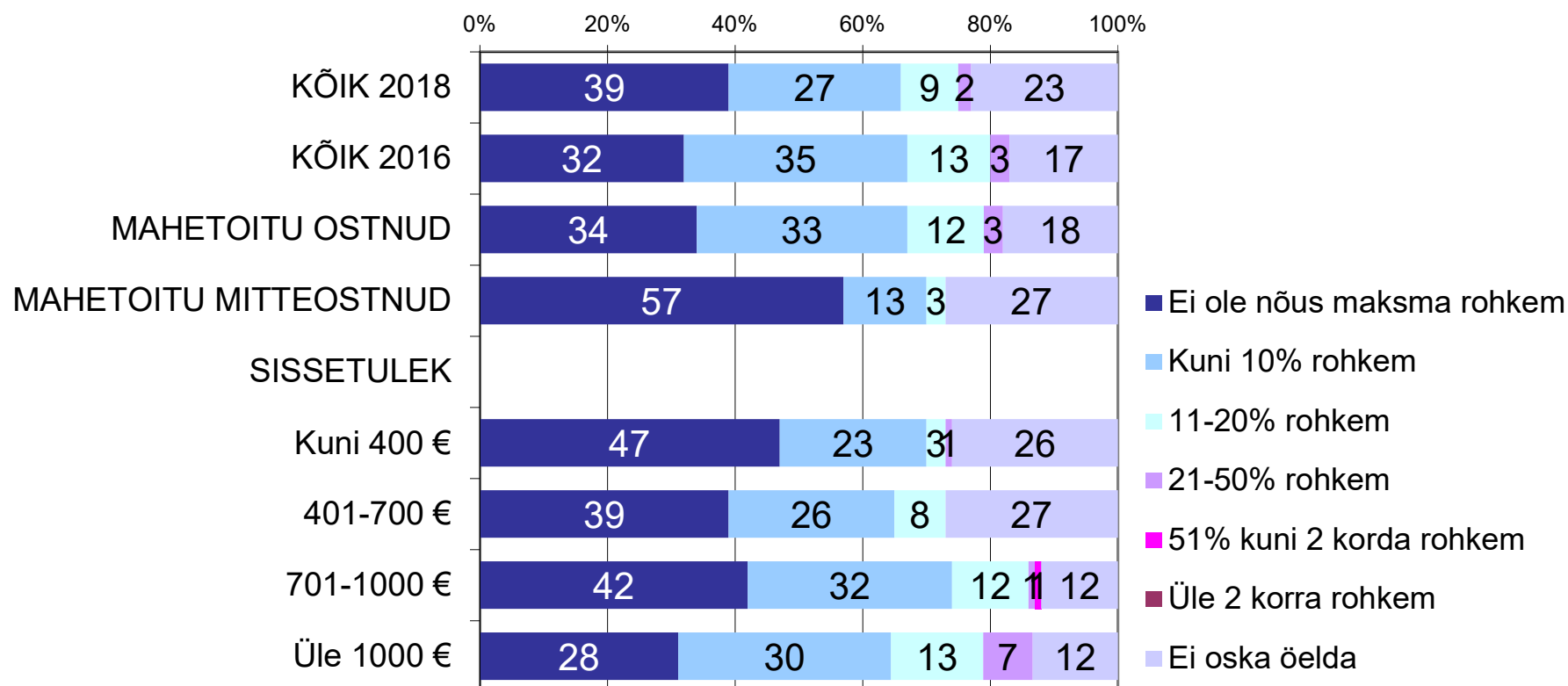
Mahetoodete ostmise sagedus sõltuvalt pere rahalisest olukorrast 2016-2018

(% vastanutest; leibkonnaliikme netosissetulek kuus)

Valmidus maksta mahetoidu eest kõrgemat hinda sõltuvalt pere rahalisest olukorrast 2016-2018

(% vastanutest; leibkonnaliikme netosissetulek kuus)

Mahe ja tavatoodete hinna erinevus (EKI hinnavaatlus, sept 2018)

	Mahetoode	Tavatoode	Hinnaerinevus
	€/kg	€/kg	tavatoode =100
Piim	1.27	0.83	153
Jogurt	2.49	2.91	85
Kohupiim vaniljega	6.20	4.14	150
Juust	13.98	8.28	169
Muna M, 10 tk	3.29	1.86	177
Nisujahu (püül)	2.24	0.70	320
Kaerahelbed	3.20	1.51	212
Leib	5.66	1.79	316
Kartul, lahtine	1.25	0.46	272
Kartul, pakitud	1.67	0.92	182
Porgand, lahtine	2.25	0.51	441
Kaalikas	3.45	0.82	421
Peet	3.38	0.49	690
Kapsas	2.39	0.45	531
Õun	4.42	2.34	189
Maasikamoos	15.91	7.01	227
Mustikamoos	16.40	7.40	222
Õunamahl naturaalne	4.69	3.69	127
Vaarika-mustsõstramoos	16.67	6.93	241

Kokkuvõtteks

- ❖ Toidukaupade ostusagedus väheneb ja ostukeskkond muutub (domineerivad suured poed, lisanduvad e-poed).
- ❖ Kohalikule tootjale on Eesti turg väga oluline, seetõttu on oluline tarbijate kodumaise toidukauba väärtustamine (eelistas osta 74% vastanutest, 53% noortest). Noorte huvi Eesti toidu vastu oli 2018. a madalaimal tasemel alates 1996. a.
- ❖ Kodumaine toidukaup on värske, harjumuspärase maitsega, usaldusväärne ja püsiva kvaliteediga. Kuid toidukauba ostuotsuseid (eriti mahetoidu) mõjutavad ka rahalised võimalused. Mahetoit on tervislik, aga kallid ja ostmine ei ole saagenenud. Valmidus mahetoidu eest kõrgemat hinda maksta on vähenenud.
- ❖ Probleemid toidutarneahelas - iga teine elanik oli küsitlusele eelneva kuu jooksul olnud olukorras, kus soovikohast toidukaupa polnud müügil. Oma soovidest saaks tootjatele ja kaupmeestele teada anda, kuid seda tehakse vähe.
- ❖ Eesti elanikud viskavad toitu ära harva (68% vastanutest), kuid aasta jooksul tehti seda 80% peredes, põhjuseks riknemine või säilivusaja ületamine. Ostetud toidukogusest visati ära keskmiselt 4% (varieerus vahemikus 0%-35%).
- ❖ Tarbijatele on olulised tervislikud tooted, kus pole liialdatud lisaainetega ning mis ei sisaldaks liialt suhkrut ja soola.

<http://www.ki.ee>

Marje@ki.ee

**Täna!
Head päeva jätku!**